

Parasjat - פי תשא - Ki Tisa

Parasjat Shevooa - Wekelijkse schriftlezing

| |
|--|
| Torah: Sjemot/ Exodus 30:11 - 34:35 |
| Haftara: Melachiem alef /1 Koningen 18:1-39, Jechezkeel 36:16-36 |
| Brit Ha-Chadasha: Mattai/Mattheüs 25:35-40, Efesi'iem/Efeze 4:11-13 |

1. Inleiding

“Verder sprak HaSjem tot Mosje:

Wanneer u het aantal B'nee Jisraeel opneemt, volgens hun tellingen, dan moet ieder bij hun telling aan HaSjem een (koffer nafsjo) losgeld geven voor zijn leven, opdat er bij hun telling geen plaag over hen komt. Dit moeten allen die bij de getelden gaan behoren, geven: een halve sjekkel, gerekend volgens de sjekkel van het heiligdom (de sjekkel is twintig gera waard), een halve sjekkel als een hefoffer voor HaSjem. Al wie bij de getelden gaat behoren, van twintig jaar oud en daarboven, moet het hefoffer voor HaSjem geven. De rijke mag niet meer en de arme niet minder geven dan een halve sjekkel, als u het hefoffer voor HaSjem geeft om voor uw leven verzoening te doen. U moet het geld ter verzoening van de B'nee Jisraeel nemen en het bestemmen voor de dienst van de tent van ontmoeting. Het moet een herinnering voor de B'nee Jisraeel zijn voor het aangezicht van HaSjem, om voor uw (nefasjot) leven (kapporah) verzoening te doen.” [Sjemot/Exodus 30:11-16 - Herziene Statenvertaling]

De lezing van deze week begint met een bijzondere opdracht (mitzwa). HaSjem geeft de opdracht om bij de telling van het volk een halve sjekkel af te geven. Deze heffing is een **verzoening voor de ziel** en weerhoudt een eventuele plaag na de telling. Wat is de achterliggende gedachte achter deze gebeurtenis? En welke specifieke mitzwa (opdracht) zit hierin verscholen?

Ten eerste moeten wij begrijpen dat het verzamelen van rijkdommen op aarde en het toe-eigenen daarvan zonde is in de ogen van HaSjem. Volgens Rasjie zien we dit fenomeen terug komen in 2 Sam 24:10 en 15. Nadat koning David de telling van zijn volk had uitgevoerd ervoer hij dat hij een grote zonde had begaan en vroeg hij vergeving aan HaSjem.

De achterliggende gedachte van deze mitzwa (opdracht) wordt door het onderwijs van Jesjoea verduidelijkt:

“Stapel geen voorraden op aarde, een plaats waar mot en vraat [ze] bederven, waar dieven inbreken en stelen, maar stapel je voorraden in de hemel, waar zowel mot als vraat [ze] niet bederven en waar dieven niet inbreken en stelen, want waar je voorraad is, daar zal ook je hart zijn.” [Mattaij/Mattheus 6:19-21 - Peshitta]

Hoe je leeft is een afschaduwing van jou hart. Als wij onze identiteit ontlenen aan ons bezit zijn wij gericht op de *olam hazé* (huidige wereld), maar Mashiach Jesjoea leert ons om gericht te zijn op de *olam haba* (toekomstige wereld).

Onze rabbijnen leren ons dat de opdracht in Sjemot 30:11-16 verplicht was voor iedere man van 20 jaar of ouder. Ieder persoon ongeacht welke status hij had (arm of rijk) was verplicht om de halve sjekel te geven. Deze sjekel bracht verzoening voor hun ziel. Nu was het niet toegestaan om het volk te tellen. De halve sjekel was een plaatsvervanger voor de ziel van de persoon. Nu wordt niet het volk geteld maar de halve sjekels. De sjekels zelf werden gebruikt voor de bouw van de Misjkan (tabernakel). Volgens commentaar uit de artscroll Choemasj heeft deze daad connectie met de mitzwa van *tzedaka* (liefdadigheid /rechtvaardigheid). De status van Jisraeel is afhankelijk van het geven van liefdadigheid (in de vorm van financiën of bv hulpvaardigheid enz). Ook word er in dit commentaar dieper ingegaan op de vraag “hoe bracht men dan verzoening voor de ziel?”.

Als de egoïstische persoonlijke interesse (overtuiging) ter wille van het volk opgegeven werd deed men verzoening voor de ziel. Heel het volk moest een halve sjekel afgeven. Er is een grote kracht verborgen achter een volk (groep, familie) die streeft naar één gezamenlijk doel. De *Koezari* zegt daarom dat er in het gezamenlijk gebed meer kracht aanwezig is als in het gebed van een individu.

Wat leren wij van dit commentaar? Als wij willen bouwen aan het koninkrijk van Hasjem (Malchoet haSjamajiem) dan moeten wij onze persoonlijke interesses, overtuigingen en streven loslaten. G-d vraagt om *samenwerking* i.p.v *one man shows!* Rabbi Sjaoel roept ons om die reden

op om gezamenlijk hetzelfde pad te belopen om gezamenlijk bij de finish lijn aan te komen:

“Hierom ook wij, die al deze getuigen hebben die ons omgeven zoals een wolk, zullen wij onze gehele last en ook de zonde die altijd voor ons klaar staat, van ons afwerpen. En we zullen de wedstrijd die voor ons is uitgezet met volharding rennen.” [Ebaije/Hebreeën 12:1 - Peshitta]

2. De mitzwa (opdracht) van Tzedaka

Achter ieder tekstgedeelte van de Torah schuilt een mitzwa (opdracht). In de lezing van deze week wordt de mitzwa aangaande tzedaka benadrukt. De Torah benoemt vele malen de opdracht om de armen mensen onder ons niet te ontzien. Wij moeten hun onderhouden en hun daarmee een goed bestaan aanbieden. De Torah heeft alle elementen in zich om een mens een goed bestaan aan te bieden denk aan: ‘de scheidingsbrief, het Sjemita jaar, de oogst’ enz.

Tzedaka is afgeleid van het woord *tzedeq* wat gerechtigheid/liefdadigheid betekent. Daden van rechtvaardigheid is één van de belangrijkste pijlers binnen het jodendom. In Dewariem staat het volgende:

“ (Tzedek,tzedek) Gerechtigheid, gerechtigheid moet u najagen, opdat u leeft en het land dat HaSjem, uw G-d, u geeft, in bezit neemt.”
[Dewariem /Deuteronomium 16:20 -Herziene Statenvertaling]

Tzedaka doen is een grote pijlmeter. Zoals tegenwoordig het betalen van belasting een pijlmeter is, is het geven van tzedaka een pijlmeter voor HaSjem. Feitelijk is het geven van tzedaka een uiting van jou rechtvaardigheid. Let op! Het geven van tzedaka is niet hetzelfde als het geven van de tiende. De volgende twee teksten illustreren de kern van tzedaka:

| |
|---|
| <i>“Laat ieder zo veel geven als hij zelf besloten heeft, zonder tegenzin of dwang, want G-d heeft lief wie blijmoedig geeft.”</i> [Korintij'iem beth/2 Korinte 9:7] |
|---|

| |
|--|
| <i>“Velen willen almaar meer bezit, maar de (tzadiek) rechtvaardige geeft, hij houdt niets voor zichzelf.”</i> [Misjlee/Spreuken 21:26] |
|--|

Het doen en geven van tzedaka is een gevolg van het hebben van *naasten liefde*. Deze mitzwa is een tegengif voor ons egoïsme, hoogmoed en liefdeloosheid. In Pirké Avot (Spreuken van de Vaders) 1:2 staat geschreven:

“Op drie pijlers rust de wereld, op Torah, op de dienst aan G-d, en op daden van liefde en trouw.”

Als tzedaka geen uitwerking heeft in ons leven hebben wij naar het zeggen van Rav Ja’akov (Jacobus de broer van Jesjoea) een dood geloof. We moeten er daarom naar streven *tsedek* (gerechtigheid) te tonen aan onze omgeving zodat het licht van de Torah de ander kan verlichten.

*“Doe daarom alle onreinheden en overloed van slechtheid weg, en ontvang in zachtaardigheid het woord dat in onze natuur is geplant dat **jullie ziel kan redden**. Wees een doener van het woord, en niet alleen een hoorder en bedrieg jullie zelf niet. Want als iemand een hoorder van het woord is maar geen doener, dan lijkt hij op iemand die zijn gezicht in een spiegel ziet. Want hij ziet zichzelf, loopt door en vergeet hoe hij was.*

*Maar iedereen die in de **volmaakte Torah** van vrijheid kijkt, daarin volhardt en geen vergeetachtige hoorder is, **maar een doener van de werken is**, zal gelukkig zijn in zijn werk. Wie denkt dat hij G-d dient, maar zijn tong niet beheerst, bedriegt het hart. Zijn bediening is zinloos. Want dit is de bediening die zuiver en heilig voor G-d de Vader is het bezoeken van wezen en weduwen in verdrukking, en dat iemand zichzelf in deze wereld smetteloos houdt.”*

[Ja’akov/Jacobus 1:21-25 - Peshitta]

Rabbi Ja’akov spreekt over het kijken (lezen) in de geschreven Torah en het uiten van deze woorden door een doener te zijn. Als wij dat doen wordt het doen van de Torah vrijheid i.p.v. gebondenheid. Daarom spreekt Rabbi Ja’akov in hst 2 de volgende woorden uit:

“En als jullie de Torah van G-d in deze vervullen zoals is geschreven, moeten jullie je naaste als jezelf liefhebben. Dan handelen jullie goed.”

[Ja’akov/Jacobus 2:8 - Peshitta]

“Begrijp je dat een mens door werken wordt gerechtvaardigd en niet alleen door geloof?” [Ja’akov/Jacobus 2:24 - Peshitta]

3. Tips en tricks voor het doen van tzedakka

“ R.Elazar zei : Het geven van tsedaka is belangrijker dan alle offers, zoals er staat geschreven: ‘ De Eeuwige verkiest tsedaka en recht boven een offer (...) ’ . Misjlé /Spreuken21:3

R.Elazar zei vervolgens: ‘De opdracht van tsedaka wordt uitsluitend vervuld als dat met liefde gebeurt, zoals er staat geschreven: ‘Zaai naar het voorschrift van tsedaka en oogst volgens het voorschrift van liefde.’ Hosjea 10:12’’ [Talmoed Bavli Soeka 49b]

“Wanneer je tsedaka (liefdadigheid) doet, bazuin dat dan niet voor je uit, zoals de toneelspelers doen in de synagogen en in de straten, zodat ze door mensen worden geprezen. Ik zeg je met zekerheid dat zij hun beloning al hebben. Maar jij, wanneer je liefdadigheid doet laat je linker[hand] niet weten wat je rechter[hand] doet, zodat je liefdadigheid in het verborgene is. Dan zal je Vader die in het verborgene ziet, je openlijk belonen.” [Mattaij/Mattheüs 6:2-4 – Peshitta].

“Maar als er onder u een arme zal zijn, iemand uit uw broeders, binnen een van uw poorten, in uw land, dat HaSjem uw G-d, u geven zal, dan mag u uw hart niet verstokken, of uw hand sluiten voor uw broeder die arm is.” [Dewariem/Deuteronomium 15:7 – Herziene Statenvertaling]

Volgens onze geleerden.....

- Volgens de Kitsoer Sjoelchan Aroech is het geven een mitzwa die wij onszelf moeten aanleren.
- Volgens de rabbijnen zal niemand arm worden ten gevolge van het geven van tsedaka, nog zal er iets slechts of schadelijks uit voortkomen (Jes 32:17).
- Het geld wat wij hebben behoort ons niet toe maar enkel aan HaSjem.
- Rijk en arm zijn verplicht om tsedaka te geven als zij zichzelf van levensonderhoud kunnen voorzien.
- Iemand die net genoeg heeft om van zijn eigen levensonderhoud te voorzien is niet verplicht om tsedaka te geven. Eigen levensonderhoud gaat voor dat van een ander.
- Een niet Joodse arme moet onderhouden worden zoals een Joodse arme onderhouden wordt.
- Als er vanuit een winstbedrag tsedaka gegeven wordt mag dit geld

enkel uitgegeven worden aan heilige zaken zoals een b'rit millah, heilige boeken of een Choepa.

- Geef van al het beste wat jij in bezit hebt (Wajikra 3:16).
- Tsedaka geven aan familie gaat boven het geven aan anderen. Kijk vooral in je eigen omgeving.
- Geef uit liefde dan vervul je daadwerkelijk de mitzwa.
- Wanneer je een toezegging (neder) doet om iemand tsedaka te geven ben je verplicht om dit zo snel mogelijk te vervullen.
- Heb je geen geld om te geven geef dan van wat je in huis hebt (rabbijnen zeggen al is het een vijf) of van je goede woorden, wijsheid.
- Het werk van tsedaka is vrede.
- Het hoogste niveau van tsedaka is als je ervoor zorgt dat iemand zelfstandig en onafhankelijk wordt.
- Geef je tsedaka in het verborgene, zoveel als het maar kan.
- Zorg er zelf voor dat je niet arm wordt en dat je in alle tijden zelfstandig bent.

שְׁלוֹם שַׁבָּת
Sjabbat Sjalom
Daniel Prins